

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
Дніпропетровське обласне територіальне відділення
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

29.11.2016

м. Дніпро

№ 39/01-14/04-16

Справа № 35/04-03-1/16

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання про попередні висновки першого відділу досліджень і розслідувань Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 08.11.2016 року № 86 у справі № 35/04-03-3-1/16, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету від 15.09.2016 року № 37/01-15/04-16р за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції Широківським житлово-комунальним підприємством (с. Широке, Криворізький район, Дніпропетровська область), передбаченого пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеного частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку,

В С Т А Н О В И Л А:

Дніпропетровським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – територіальне відділення) за результатами опрацювання інформації, що надана Широківським житлово-комунальним підприємством (далі – Широківське ЖКП, Підприємство) на вимогу територіального відділення щодо надання інформації встановлено наступне.

Широківське ЖКП знаходиться за адресою: 53070, Дніпропетровська обл., Криворізький район, с. Широке, вул. Центральна, буд. 1а.

Підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, свою круглу печатку та кутовий штамп зі своєю назвою, розрахунковий рахунок в банківській установі, бланки та інші реквізити необхідні для здійснення операцій з предметом статутної діяльності.

Широківське ЖКП включено до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, ідентифікаційний код – 32193428. До основних видів діяльності (КВЕД-2010) відноситься, зокрема, забір очищення та постачання води (36.00).

Тобто, надаючи платні послуги, Підприємство здійснює господарську діяльність та у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Статуту й отриманих ліцензій Дніпропетровської обласної державної адміністрації Широківське ЖКП здійснює діяльність:

- з централізованого водопостачання (ліцензія № 197 від 31.03.2016 року) .

Підприємство здійснює діяльність з надання послуг з централізованого водопостачання в межах 6 населених пунктів, що знаходяться на території Широківської сільської ради: с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка.

У зв'язку з розглядом справи, відповідно до Методики визначення монополюного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 року № 49-р,

zareєстрованим Міністерством юстиції України 01.04.2002 року за №317/6605, досліджено ринок централізованого водопостачання в межах населених пунктів Широківської сільської ради Криворізького району Дніпропетровської області, де розташовані діючі мережі, які знаходяться на обслуговуванні Підприємства.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання,
- Широківське житлово-комунальне підприємство.

Продавцями послуг з централізованого водопостачання є суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на впровадження діяльності з централізованого водопостачання, здійснюють експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечують міста, інші населені пункти, окремо розташовані об'єкти питною водою.

Споживачами послуг з централізованого водопостачання є мешканці (населення) 6 населених пунктів, що знаходяться на території Широківської сільської ради: с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка, які використовують питну воду для забезпечення санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

Товарами щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, є послуги з централізованого водопостачання.

Статтею 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено:

- централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Отже, послуги з централізованого водопостачання за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не мають товарів-замінників.

Таким чином, **товарними межами ринку** визначені послуги з централізованого водопостачання.

Територіальні (географічні) межі ринку централізованого водопостачання визначались шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи, є неможливим або недоцільним (пункт 6 Методики).

Постачання питної води населенню здійснюється Широківським ЖКП за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва і транспортування питної води, що розташований на території 6 населених пунктів, що знаходяться на території Широківської сільської ради: с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка.

Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку централізованого водопостачання є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначених послуг є приєднання внутрішньобудинкових мереж водопостачання споживачів до водопровідних мереж Широківського ЖКП. За межами цих мереж користування послугами, що надаються Широківським ЖКП, є неможливим.

Тому, **територіальними (географічними) межами ринку** централізованого водопостачання є територія Широківської сільської ради: 6 населених пунктів, які до неї прилягають (с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка) Криворізького району Дніпропетровської області, де розташовані діючі мережі, які знаходяться на обслуговуванні Підприємства.

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

У межах території Широківської сільської ради Криворізького району Дніпропетровської області протягом 2013-2015 років, та поточного періоду 2016 року склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався, тобто структура цього ринку є сталою.

Отже, **часовими межами ринку** централізованого водопостачання в територіальних межах діючих мереж, що досліджувався, є період – 2013-2015 років, та поточний період 2016

року.

Бар'єри вступу на ринок. Послуги централізованого водопостачання, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії. Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку неможлива, що вказує на відсутність потенційних конкурентів. Зазначені ринки характеризуються наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, зокрема, оскільки вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише за умови:

- визначення органом місцевого самоврядування на відповідній території іншого виконавця послуг;
- передачі інфраструктури іншому суб'єкту господарювання та виходу з ринку діючого суб'єкта.

Згідно статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.

Листом від 11.10.2016 року № 01.11/601 Широківська сільська рада повідомила: (початок цитати) «протягом періоду 2013-2015 років послуга централізованого водопостачання в межах території сільській раді надалася одним суб'єктом господарювання – Широківським житлово-комунальним підприємством.

В межах території, підпорядкованій сільській раді у споживачів альтернатива отримання послуги централізованого водопостачання від іншого суб'єкта господарювання ніж Широківське ЖКП відсутня» (кінець цитати).

Таким чином, Широківське ЖКП за результатами діяльності в 2013-2015 роках та протягом поточного періоду 2016 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання в межах території 6 населених пунктів, що знаходяться на території Широківської сільської ради Криворізького району (с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка), де розташовані діючі мережі цього Підприємства.

Завдяки ринковій владі Широківське ЖКП має можливість диктувати свої умови надання послуг в межах зовнішніх і внутрішніх мереж централізованого водопостачання.

Взаємовідносини між виконавцем та споживачем на ринку централізованого водопостачання регулюються законами України: «Про житлово-комунальні послуги» (далі - ЗУ «Про ЖКП»), «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про питну воду та питне водопостачання», постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 року № 630 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» (далі – Правила).

Статтею 1 ЗУ «Про ЖКП» визначені поняття, зокрема: *виконавець* - суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору; *споживач* - фізична чи юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу.

Пунктом першим частини першої статті 13 ЗУ «Про ЖКП» послуги з централізованого постачання холодної води віднесено до комунальних послуг.

Порядок надання житлово-комунальних послуг, їх кількісні та якісні показники мають відповідати умовам договору та вимогам законодавства, як це зазначено у частині першій статті 16 цього Закону.

Згідно статті 19 ЗУ «Про ЖКП» відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах. Учасниками відносин є власник, споживач, виконавець, виробник.

Статтею 21 ЗУ «Про ЖКП» визначено, що виконавець зобов'язаний підготувати та укласти зі споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотриманням умов його виконання згідно з типовим договором.

Статтею 20 цього Закону визначено, що споживач зобов'язаний укласти договір на надання житлово-комунальних послуг, підготовлений виконавцем на основі типового договору.

Істотні умови договору на надання житлово-комунальних послуг, що укладається між виконавцем/виробником та споживачем, визначені частиною першою статті 26 ЗУ «Про ЖКП», серед яких, зокрема є:

- найменування сторін;
- предмет договору;
- порядок оплати за спожиті житлово-комунальні послуги;
- права та обов'язки сторін;
- порядок перерахунків розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості;
- відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору;
- порядок вирішення спорів.

Водночас частиною другою статті 26 ЗУ «Про ЖКП» передбачено наступне: крім істотних договорів може містити інші умови за згодою сторін; договір не може містити умов, що вводять додаткові види оплати послуг, не передбачені типовими договорами на надання житлово-комунальних послуг, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Пунктом першим Правил визначено, що Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг (далі - виконавець), і фізичною та юридичною особою (далі - споживач), яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі - послуги).

А пунктом восьмим Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Статтю 179 Господарського кодексу України встановлено, що при укладанні договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Згідно статті 184 Господарського кодексу України - укладання господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтю 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами цього Кодексу.

Згідно з частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України, зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства (до яких відносяться ЗУ «Про ЖКП», Закон України «Про теплопостачання», постанова №630).

Частиною першою статті 648 Цивільного кодексу України передбачено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

При укладанні господарських договорів сторони визначають зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Згідно статті 6 Цивільного кодексу України сторони у договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо зазначено про це, а також у випадку, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства виходить з їх змісту чи із сутності відносин між сторонами.

Листом від 11.08.2016 року № 176, наданим Широківським ЖКП на вимогу територіального відділення від 13.07.2016 року № 1745/21/04-16, повідомлено про укладання договорів про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП і надано декілька їх копій.

(Початок цитати) «Загальна кількість договорів про надання послуг з централізованого водопостачання, укладених Широківським житлово-комунальним підприємством зі споживачами категорії населення 950 шт.» (кінець цитати) – зазначило Підприємство листом від 11.10.2016 року.

Територіальним відділенням за результатами опрацювання договорів про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП (далі – Договір), що укладені

Широківським ЖКП зі споживачами категорії населення, встановлено, що умови цих Договорів мають невідповідності Типовому договору і окремі його пункти суперечать вимогам законодавства у житлово-комунальній сфері.

Широківським ЖКП в договорі про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП відповідно до Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 630 (далі – Типовий договір), не визначено наступні пункти:

- 1) суб'єкти користування послугами;
- 2) засоби обліку води;
- 3) розмір щомісячної плати ;
- 4) форма розрахунків та банківські реквізити;
- 5) телефони спеціального виклику у разі аварій.

Всупереч вимогам діючого законодавства **Підприємство звузило права Споживача у Договорі**, а саме не визначило в пункті 3.1 Договору:

1) відшкодування збитків, завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг;

2) зменшення розміру плати в разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання;

3) усунення виконавцем виявлених недоліків у наданні послуг протягом встановленого Кабінетом Міністрів України строку;

4) зменшення розміру плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

5) перевірку кількісних та/або якісних показників надання послуг (якість і тиск води, температура гарячої води, температура повітря у приміщеннях тощо) у порядку, встановленому Правилами, іншими актами законодавства України та цим договором. Витрати, пов'язані з перевіркою кількісних і якісних показників надання послуг, відшкодовуються виконавцем у разі обґрунтованості звернення споживача та споживачем - у разі необґрунтованості такого звернення;

6) установа кватирних засобів обліку води і теплової енергії та взяття їх на абонентський облік;

7) періодичну повірку, обслуговування та ремонт кватирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

8) ознайомлення з нормативно-правовими актами у сфері житлово-комунальних послуг;

9) внесення за погодженням з виконавцем у договір змін, що впливають на розмір плати за послуги;

10) звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт.

Так, в договорі **Підприємство звузило свої зобов'язання, а саме:**

1) інформувати споживача про адресу та номер телефону диспетчерської, аварійної або аварійно-диспетчерської служби (зазначаються в договорі і рахунках на сплату послуг, а також розміщуються на дошках оголошень в усіх під'їздах багатокватирного будинку, а також на дошках оголошень, розташованих поблизу житлового будинку);

2) контролювати установлені міжповіркові інтервали, проводити періодичну повірку кватирних засобів обліку, їх обслуговування та ремонт, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;

3) узгодити із споживачем не пізніше ніж за три робочих дні до проведення планових робіт всередині житлового приміщення час доступу до такого приміщення з наданням йому відповідного письмового повідомлення;

4) повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання (крім перерви,

що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг;

5) відновлювати надання послуг за письмовою заявою споживача шляхом зняття протягом доби пломб із запірних вентилів у квартирі (будинку садибного типу);

6) інформувати споживача протягом доби з дня виявлення недоліків у роботі внутрішньобудинкових інженерних систем та/або інженерного обладнання, що розташовані за межами багатоквартирного будинку або житлового будинку (у разі його особистого звернення - невідкладно), про причини та очікувану тривалість зупинення надання послуг або обмеження їх кількості, а також про причини порушення якісних показників надання послуг;

7) усувати аварії та інші порушення порядку надання послуг, а також виконувати заявки споживачів у строк, установлений законодавством і цим договором;

8) вести облік скарг (заяв, вимог, претензій) споживачів щодо кількості та якості надання послуг, а також облік їх виконання;

9) зменшувати розмір плати за послуги у разі тимчасової відсутності споживача та/або членів його сім'ї на підставі письмової заяви та офіційного документа, що підтверджує його/їх відсутність (довідка з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби, відбування покарання);

10) звільняти від плати за послуги у разі їх ненадання та виплачувати компенсацію за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

11) проводити перерахунок розміру плати за надання послуг у разі ненадання їх або надання не в повному обсязі, зниження якості, зокрема відхилення їх кількісних та/або якісних показників від затверджених нормативів (норм) споживання, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та визначеному цим договором;

12) відшкодувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору;

13) сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і цим договором.

Не викладення в договорі Підприємства вищезазначених прав Споживачів та зобов'язань Підприємства дозволить останньому не виконувати свої обов'язки та може призвести до ущемлення інтересів споживачів.

Окрім того, також встановлено наступні невідповідності Договору вимогам Типового договору, а саме **не передбачено відповідальність виконавця щодо:**

- 1) неналежного надання або ненадання послуг, що призвело до заподіяння збитків, завданих майну та/або приміщенню споживача, шкоди, що заподіяна його життя чи здоров'ю, - шляхом відшкодування збитків;
- 2) ненадання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості, зокрема зниження їх кількісних та/або якісних показників – шляхом зменшення розміру плати та виплати споживачеві компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт у розмірі, встановленому законодавством, __ відсотків місячної плати за послугу за кожен її ненадання;
- 3) порушення прав споживачів згідно із законодавством.

Відсутній розділ в Договорі «Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів», яким передбачається:

1) у разі неналежного надання або ненадання послуг виконавцем споживач повідомляє про це виконавця в усній формі за допомогою телефонного зв'язку чи у письмовій формі за адресами, що зазначені в цьому договорі.

У повідомленні зазначається прізвище, ім'я та по батькові, точна адреса проживання споживача, а також найменування виду неналежно наданої або ненаданої послуги. Повідомлення споживача незалежно від його форми (усна або письмова) обов'язково реєструється представником виконавця у журналі реєстрації заявок споживачів. Представник виконавця зобов'язаний повідомити споживачеві відомості про особу, яка прийняла

повідомлення (прізвище, ім'я та по батькові), реєстраційний номер повідомлення та час його прийняття;

2) представник виконавця, якому відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний невідкладно повідомити про це споживача та зробити відповідну відмітку в журналі реєстрації заявок, що є підставою для визнання виконавцем факту неналежного надання або ненадання послуг;

3) представник виконавця, якому не відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний узгодити з виконавцем точний час та дату встановлення факту ненадання послуг, надання їх не у повному обсязі або перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг. У разі необхідності проведення такої перевірки у приміщенні споживача представник виконавця повинен з'явитися до споживача не пізніше визначеного у договорі строку;

4) у разі незгоди з результатами перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг споживач і виконавець визначають час і дату повторної перевірки, для проведення якої запрошується представник уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представник об'єднання споживачів. За результатами проведення повторної перевірки складається акт про неналежне надання або ненадання послуг, який підписується споживачем (його представником), представником виконавця, представниками уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представником об'єднання споживачів;

5) за результатами перевірки складається акт-претензія про неналежне надання або ненадання послуг (далі - акт-претензія), який підписується споживачем та представником виконавця згідно з додатком 2 до Правил. Акт-претензія складається у двох примірниках по одному для споживача та виконавця;

б) у разі неприбуття представника виконавця в установлений договором строк для проведення перевірки кількісних та/або якісних показників або необґрунтованої відмови від підписання акта-претензії такий акт вважається дійсним, якщо його підписали не менш як два споживачі;

7) акт-претензія реєструється уповноваженими особами виконавця у журналі реєстрації актів-претензій згідно з додатком 3 до Правил. Виконавець зобов'язаний розглянути такий акт і повідомити протягом трьох робочих днів споживача про її задоволення або про відмову у задоволенні з обґрунтуванням причин такої відмови. У разі ненадання протягом установленого строку виконавцем відповіді вважається, що він визнав викладені в акті-претензії факти неналежного надання або ненадання послуг. Спори щодо задоволення претензій споживачів розв'язуються у суді. Споживач має право на досудове розв'язання спору шляхом задоволення пред'явленої претензії.

Відсутній розділ в Договорі «Форс-мажорні обставини», яким передбачається, що сторони звільняються від відповідальності згідно з цим договором у разі настання дії непереборної сили (дії надзвичайних ситуацій техногенного, природного або екологічного характеру), яка унеможливує надання відповідної послуги згідно з умовами договору.

Всупереч вимогам діючого законодавства Підприємство **розширило свої права шляхом визначення права припинити подачу води** споживачам, а саме:

Доповнено пункт 3 Договору Підприємства:

3.2.6. Припинити подачу питної води Споживачеві за систематичну не сплату послуг з питного водопостачання.

Тобто, для суб'єктів природних монополій – виконавців послуг централізованого водопостачання відповідно до законодавства України не передбачено право припинити постачання холодної води споживачам категорії населення через заборгованість. Тому, включення Широківським ЖКП в договір про надання послуг водопостачання умов щодо припинення зазначених послуг у разі систематичної несплати послуг з питного водопостачання суперечить вимогам законодавства у сфері житлово-комунальних послуг та може призвести до ущемлення інтересів споживачів категорії населення.

Статтею 4 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначені суб'єктами відносин у сфері питної води та питного водопостачання: органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання; органи

місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання; підприємства питного водопостачання; споживачі питної води.

Абзацом третім частини першої статті 23 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено право підприємства питного водопостачання про те, що у разі внесення споживачем не в повному обсязі плати за використану питну воду обмежити його питне водопостачання до рівня екологічної броні питного водопостачання.

Статтею 1 цього Закону термін «екологічна броня питного водопостачання» визначений, як мінімальний рівень використання питної води споживачами (крім населення), необхідний для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру.

Відповідно до статті 2 цього Закону його дія поширюється на всі суб'єкти господарювання, що виробляють питну воду, забезпечують міста, інші населені пункти.

Стаття 7 цього Закону зазначає, що держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води та питного водопостачання, зокрема, шляхом встановлення екологічної броні питного водопостачання.

Статтею 48 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» щодо розв'язання спорів передбачено, що спори з питань питної води та питного водопостачання розглядаються у судовому порядку.

Пунктом 23 Правил визначено, що за несвоєчасну оплату послуг споживач сплачує пеню в установлених законом та договором розмірах.

Згідно пункту 20 Типового договору споживач несе відповідальність за несвоєчасне внесення платежів за послуги – шляхом сплати пені.

Тобто, Законом України «Про питну воду та питне водопостачання» не передбачено застосування обмеження питного водопостачання шляхом відключення споживачів категорії *населення* від водопровідних мереж за несвоєчасну оплату послуг.

Отже, застосування суб'єктом господарювання на ринку питного водопостачання будь-якого не передбаченого чинним законодавством порядку обмеження побутових споживачів питної води, може призводити до ущемлення інтересів споживачів.

З метою об'єктивного та неупередженого розгляду заяв та справ, Дніпропетровське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України листом №2925/24/04-15 від 29.10.2015 зверталось через Антимонопольний комітет України до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) для отримання роз'яснень щодо особливостей укладання договорів на надання населенню послуг з водопостачання та водовідведення, щодо обмеження питного водопостачання та водовідведення споживачам категорії населення, які не в повному обсязі вносять плату за спожиті послуги.

Так, у листі від 06.01.2016 за №7/9-106 Мінрегіоном зазначено наступне (*початок цитати*):

«Вищезазначені Правила, які регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг (виконавець), і фізичною та юридичною особою (споживач), яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, поширюються і на споживачів, що проживають у будинках садибного типу.

Пунктом 8 Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформлюється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Згідно з Типовим договором про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630, договір укладається між виконавцем послуг та споживачем, що є власником (наймачем, орендарем) житлового та нежитлового приміщення (будинку садибного типу, квартири, господарських та інших нежилых приміщень).

...Відповідно до статті 611 Цивільного кодексу України у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема: припинення

зобов'язання внаслідок односторонньої відмови від зобов'язання, якщо це встановлено договором або законом, або розірвання договору.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» комунальні послуги надаються споживачам безперервно, виключно за винятком часу перерв на:

- проведення ремонтних і профілактичних робіт виконавцем/виробником за графіком, погодженим з виконавчими органами місцевих рад або місцевими державними адміністраціями згідно з нормативними документами;
- міжопалювальний період для систем опалення;
- ліквідацію наслідків аварій або дії обставин непереробної сили.

Відповідно до пунктів 5, 10 частини третьої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживач зобов'язаний оплачувати житлово-комунальні послуги у строки, встановлені договором або законом та у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги сплачувати пеню у встановлених законом чи договором розмірах.

Відповідно до пункту 1 «Предмету договору» вищезазначеного Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, виконавець зобов'язується своєчасно надавати споживачеві відповідної якості послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, а споживач зобов'язується своєчасно оплачувати надані послуги за встановленими тарифами у строки і на умовах, що передбачені договором.

Відповідно до пункту 20 Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення споживач несе відповідальність згідно із законодавством і цим договором, зокрема за несвоєчасне внесення платежів за послуги – шляхом сплати пені.

У разі порушення договірних зобов'язань однією із сторін або недосяжності домовленості у вирішенні спірних питань між сторонами, відповідно до статті 48 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» спори з питань питної води та питного водопостачання розглядаються у судовому порядку. *(кінець цитати)*.

Листом від 11.08.2016 року № 176 Широківське ЖКП повідомило, що надання послуг централізованого водопостачання споживачам категорії населення не припинялось.

Проте, включення в договір про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП пункту про припинення подачі питної води за систематичну не сплату послуг з питного водопостачання суперечить вимогам законодавства про захист економічної конкуренції, оскільки може призводити до ущемлення прав споживачів.

За таких обставин, неврахування Широківським ЖКП у договорах про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП, що укладаються зі споживачами, положень Типового договору, затвердженого Постановою №630 та ЗУ «Про ЖКП», за певних умов може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які б понесли додаткові витрати, зокрема, через звуження Підприємством своїх зобов'язань і розширення прав щодо припинення надання послуг та самоусунення Підприємства від покладених на нього, як на виконавця послуг обов'язків, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку з централізованого водопостачання.

Відсутність конкуренції на вищезазначеному ринку надало можливість Широківському ЖКП укладати з населенням договори, умови яких можуть ущемлювати інтереси споживачів.

Така поведінка Підприємства, яка може ущемлювати інтереси споживачів, була б неможливою у разі присутності на ринку послуг з централізованого водопостачання інших надавачів цих послуг. Тоді споживачі мали б можливість вибору, а Підприємство утратило свою ринкову частку та споживачів.

Окрім того, в укладених Широківським ЖКП договорах про надання послуг водопостачання з водовода Широківського ЖКП для населення Підприємство зменшило свої зобов'язання щодо надання споживачеві в установленому порядку інформації про недоліки у роботі обладнання, граничні строки усунення аварій або інших порушень порядку надання послуг, а також узгодження про проведення планових робіт та інші порушення порядку надання послуг, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку. Це,

в свою чергу, завдає шкоди інтересам споживачів, слабку позицію яких використовує Підприємство на власну користь, які залишаються незахищеними за відсутності ефективно функціонуючого ринкового механізму зі значною конкуренцією між учасниками ринку.

Листом від 11.10.2016 року № 355 Широківське ЖКП повідомило (початок цитати): «З метою усунення причин виникнення ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції Широківським житлово-комунальним підприємством договори про надання послуг з централізованого водопостачання населенню приведено відповідно до вимог чинного законодавства України та проводиться робота з переукладання договорів в новій редакції» (кінець цитати). До вказаного листа додано 5 копій договорів про надання послуг з централізованого постачання холодної води, які відповідають Типовому договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 р. № 630.

Таким чином, Широківським житлово-комунальним підприємством припинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції в ході розгляду справи.

На подання про попередні висновки від 08.11.2016 року № 86 у справі № 35/04-03-1/16, надіслане територіальним відділенням з супровідним листом від 09.11.2016 року №2867/29/04-16, та отримане Підприємством 10.11.2016 року, будь-яких документів, заперечень, пояснень та додаткової інформації, які б були враховані під час розгляду справи та могли б вплинути на прийняття цього рішення від Широківського ЖКП не надходило.

Дії Широківського житлово-комунального підприємства (ЄДРПОУ 32193428) щодо укладання договорів про надання послуг водопостачання з водовода Широківського житлово-комунального підприємства з населенням у період 2013-2015 років та поточний період 2016 року, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Відповідно до податкової декларації з податку на прибуток Підприємства дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг) за 2015 рік становить 1 923 200 гривень (один мільйон дев'ятсот двадцять три тисячі двісті гривень).

При визначенні розміру штрафу враховано:

- порушення законодавства про захист економічної конкуренції могли призвести до ущемлення інтересів споживачів та негативних наслідків;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції Широківським житлово-комунальним підприємством вчинено вперше на ринку централізованого водопостачання;
- Широківське ЖКП сприяло розгляду справи;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції Широківським житлово-комунальним підприємством припинено в ході розгляду справи шляхом переукладання договорів з населенням.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року № 5 (в редакції розпорядження

Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 року № 169-р) (із змінами), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за № 90/299,

В И Р І Ш И Л А:

1. Визнати, що Широківське житлово-комунальне підприємство (ЄДРПОУ 32193428) займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання у період 2013-2015 років та поточний період 2016 року в межах території 6 населених пунктів, що знаходяться на території Широківської сільської ради (с. Широке, с. Вільний Табір, с. Вільний Посад, с. Шевченкове, с. Романівка, с. Новоселівка), де розташовані діючі мережі цього Підприємства.

2. Визнати дії Широківського житлово-комунального підприємства (ЄДРПОУ 32193428) щодо укладання договорів про надання послуг водопостачання з водовода Широківського житлово-комунального підприємства з населенням у період 2013-2015 років та поточний період 2016 року, умови яких не відповідають вимогам нормативно-правових актів та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на Широківське житлово-комунальне підприємство (ЄДРПОУ 32193428) штраф у розмірі 8 000 (вісім тисяч) гривень.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» це рішення може бути оскаржено повністю або частково до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання. Цей строк не може бути відновлено.

Голова
адміністративної колегії

О.Я. ТУРКОВСЬКИЙ